

บทที่ 7

ทฤษฎีมนุษย์นิยม

- 7.1 มาสโลว์
- 7.2 คาร์ล โรเจอร์
- 7.3 คอมบส์
- 7.4 การประยุกต์แนวความคิดมนุษย์นิยมในชั้นเรียน

บทที่ 7

ทฤษฎีมนุษยนิยม

แนวความคิดด้านมนุษยนิยม มีสมมุติฐานและวิธีการแตกต่างไปจากแนวความคิดด้านพุทธินิยม และพฤติกรรมนิยม และไม่มีพื้นฐานมาจากข้อมูลทางด้านการทดลอง เช่น สกินเนอร์ หรือ โกลเวอร์ แต่มีพื้นฐานมาจากการสังเกต พิจารณา การทำความเข้าใจกับสมมุติฐานของแนวความคิดกลุ่มนี้ ควรพิจารณาจากข้อสรุปของ มาสโลว์ โรเจอร์ และคอมเบลล์

7.1 มาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ได้ศึกษาจิตวิทยาเชิงจิตวิทยา เดิมทีเขาสนใจจิตวิทยาในแนวพฤติกรรมนิยม ต่อมาหลังจากสำเร็จการศึกษาได้ติดต่อกับจิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์ เขาเตรียมตัวจะเป็นนักจิตวิเคราะห์ และเริ่มมีความสนใจด้านมานุษยวิทยา ทำให้ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดหลายด้าน เขาได้หันเหความเชื่อจากจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม เพราะเน้นพฤติกรรมภายนอก และให้ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกชนนิยมมากขึ้นไป จนละเลยสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการเป็นมนุษย์ แนวความคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ซึ่ง เน้นพลังแรงขับภายในซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทุกด้านก็มีความจำกัด เพราะมีพื้นฐานมาจากการศึกษาคนไข้โรคจิต โรคประสาท เมื่อเขาสังเกตพฤติกรรมของคนที่มีการปรับตัวอย่างเหมาะสม มีอัตราสมบูรณ์ เขาสรุปว่าเด็กที่มีสุขภาพจิตดีย่อมแสวงหาทางที่จะทำให้อุปสรรคการณ์มีความสมบูรณ์ มีความหมาย เขาได้ให้ทางเลือกใหม่ในการทำความเข้าใจกับพฤติกรรม แทนที่จะใช้แนวทางเดิมที่มีอยู่ เขาเรียกทางเลือกใหม่นี้ว่า "พลังที่สาม" (Third force)

เขาเชื่อว่า มนุษย์แต่ละคนเกิดมาพร้อมด้วยธรรมชาติภายใน ซึ่งถูกวางรูปจากประสบการณ์ ความคิดที่อยู่ใต้จิตสำนึกและความรู้สึก แต่มนุษย์ไม่ได้ถูกธรรมชาติภายในเหล่านี้ครอบงำ มนุษย์สามารถจะควบคุมพฤติกรรมส่วนใหญ่ของตนเอง ควรให้ออกาสเด็กได้ตัดสินใจเลือกด้วยตัวเขาเอง พ่อแม่และครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเตรียมเด็กให้ตัดสินใจเลือกอย่างฉลาด โดยตอบสนองต่อความต้องการทางสรีรวิทยา ความมั่นคงปลอดภัย ความรัก การยอมรับ และความภาคภูมิใจ ควรปล่อยให้เด็กมีความเจริญงอกงาม ไม่พยายามเข้าไปควบคุมและจัดกระทำพัฒนาการของเขา

7.2 คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers)

โรเจอร์เน้นการศึกษา ซึ่งมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered) เขามีประสบการณ์ที่

คล้ายคลึงกับมาสโลว์ เขาเริ่มวิชาชีพนักจิตบำบัดโดยใช้วิธีการทางด้านจิตวิเคราะห์ และให้ข้อสรุปคล้ายกับมาสโลว์ว่า แนวความคิดจิตวิทยาวิเคราะห์ ทำให้คนที่มีความเครียดหรือเป็นบุคคลที่ช่วยตนเองไม่ได้ ซึ่งจะต้องรับความช่วยเหลือจากนักจิตบำบัดในการแก้ปัญหาไม่มากก็น้อยอยู่เรื่อยไป ระยะเวลาต่อมาโรเจอร์ได้พัฒนาวิธีการในการให้ความช่วยเหลือขึ้นใหม่ เขาเรียกจิตบำบัดไม่นำทาง (Nondirective therapy) หรือ จิตบำบัดผู้รับคำปรึกษาเป็นคำศูนย์กลาง (Client centered) โดยผู้รับคำปรึกษาเป็นจุดศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือ นักจิตบำบัดจะไม่บอกว่า ผู้รับคำปรึกษามีความผิดพลาด หรือควรจัดการกับปัญหาอย่างไร แนวความคิดนี้แตกต่างไปจากจิตวิเคราะห์อย่างสิ้นเชิง เพราะการช่วยเหลือในแนวจิตวิเคราะห์ศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือ จะอยู่ที่ตัวนักจิตวิเคราะห์ เขาจะช่วยตีความแก้ไขอาการ ขณะเดียวกัน โรเจอร์ปฏิเสธแนวความคิดทางด้านพฤติกรรมนิยมที่เน้นการตัดสินใจ การควบคุมพฤติกรรม และพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรจากภายนอก

โรเจอร์ทำจิตบำบัดซึ่งเน้นผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง หรือที่เรียกว่า การให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง จากประสบการณ์ที่ได้สะสมมา เขาให้ข้อสรุปว่า การทำจิตบำบัดจะประสบความสำเร็จสูงสุด เมื่อนักจิตบำบัดสร้างให้เกิดภาวะที่แสดงถึงความจริงใจไม่เสแสร้ง การยอมรับนับถือในทางบวกโดยปราศจากเงื่อนไข (Unconditional Positive Regard) มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถสัมผัสถึงความคิด ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา โรเจอร์เชื่อว่า จากภาวะนี้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีประสบการณ์ที่ดี และเกิดการยอมรับตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงตนเอง เมื่อบุคคลได้พัฒนามาถึงจุดนี้ ย่อมสามารถจะแก้ปัญหาของตนเองได้โดยไม่ต้องแสวงหาความช่วยเหลือจากนักจิตบำบัด

นอกจากโรเจอร์จะเป็นนักจิตบำบัด เขายังเป็นศาสตราจารย์ ซึ่งทำหน้าที่ในการสอน เขาวิเคราะห์จากประสบการณ์ในการสอนที่ผ่านมา ทำให้พบว่าหลักการของจิตบำบัดในแนวผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนอย่างได้ผล เขาเสนอว่าการศึกษาคควรดำเนินไปในแนวให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรสร้างสรรค์บรรยากาศในการสอนที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามของผู้เรียน ซึ่งครูควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. การมีศรัทธาในมนุษย์ และเชื่อในความสามารถของปัจเจกบุคคล ที่จะพัฒนาศักยภาพของตนได้ ให้โอกาสผู้เรียนเลือกแนวทางของตนในการเรียนรู้
2. มีความจริงใจเป็นตัวของตัวเองไม่สวมหน้ากากเข้าหากันมีความเป็นธรรมชาติ เป็นมนุษย์
3. เห็นถึงคุณค่าของนักเรียน ยอมรับความรู้สึกความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กได้แสดงออก มี

ความเป็นตัวของตัวเอง

4. สามารถเข้าใจถึงปฏิกิริยาของนักเรียน มีความละเอียดอ่อนมองไปถึงความคิด จิตใจ ทัศนคติถึงกระบวนการของการศึกษาและการเรียนรู้

เขาเชื่อว่า นักเรียนมีความสามารถที่จะให้การศึกษาแก่ตนเองได้ โดยปราศจากการช่วยเหลือจากผู้สอน

7.3 คอมบัส

แนวความคิดของคอมบัสคล้ายคลึงกับ มาสโลว์ และ โรเจอร์ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดจิตวิเคราะห์ และพฤติกรรมนิยม จึงแสวงหาทางเลือกอย่างอื่น ขณะที่มาสโลว์มีพื้นฐานแนวความคิดจากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจ โรเจอร์มีพื้นฐานจากประสบการณ์ของการเป็นนักจิตบำบัด คอมบัสได้ใช้แนวความคิดด้านความคิดความเข้าใจ เขามีสมมุติฐานว่าพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์เราเป็นผลจากการรับรู้ของบุคคลในขณะนั้น (ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใกล้เคียงกับของเลอวินในเรื่องอาณาจักรชีวิต) จากสมมุติฐานนี้ ครูควรพยายามจะเข้าใจถึงสภาพการเรียนรู้ โดยพยายามเข้าใจถึงการรับรู้และแนวความคิดของเด็ก จากสมมุติฐานนี้สรุปได้ว่า การจะช่วยเด็กในการเรียนรู้ จำเป็นต้องช่วยให้เด็กปรับภาวะความเชื่อ การรับรู้ และพฤติกรรม

คอมบัสเชื่อว่าบุคคลมีการรับรู้ต่อตนเองอย่างไรนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งและจุดมุ่งหมายในการสอน ควรช่วยให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาแนวความคิดในทางบวกต่อตนเอง ทั้งมาสโลว์ และคอมบัสกล่าวว่า มนุษย์เรามีการจูงใจตนเองหรือกระตุ้นตนเอง

แต่มาสโลว์อธิบายแรงจูงใจในรูปลำดับของความต้องการ ขณะที่คอมบัส เสนอว่าพฤติกรรมทุกอย่างเกิดจากความต้องการพื้นฐาน คือ ความต้องการมีความเหมาะสมอย่างเดียว จากสมมุติฐานนี้ อาจคาดคะเนได้ว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีความเหมาะสมในสภาพการณ์ต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ บทบาทของครูแตกต่างไปจากแนวความคิดทางด้านพฤติกรรมนิยม ซึ่งเน้นการให้การเสริมแรง คอมบัสกล่าวว่า หน้าที่ของครูไม่ใช่ผู้ปลูกปั้น หล่อหลอม หรือจัดกระทำบังคับ แต่เป็นการจัดการให้เข้าสู่กระบวนการ ซึ่งเป็นอยู่เรียบร้อยแล้ว บทบาทของครูช่วยทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปง่ายขึ้น ให้กำลังใจช่วยเหลือเกื้อกูล ร่วมงาน มีความเป็นมิตรกับนักเรียน เขาเขียนถึงคุณลักษณะของครูที่ดี ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนอย่างดี
2. ไวต่อการรับสัมผัสถึงความรู้สึกของนักเรียนและผู้ร่วมงาน
3. มีความเชื่อในความสามารถของนักเรียนที่จะเรียนรู้

4. มีความคิดในทางบวกต่อตนเอง
5. เชื่อว่าได้ช่วยเด็กในการเรียนรู้ที่ดีที่สุด
6. ใช้วิธีการหลายๆ อย่างในการสอน

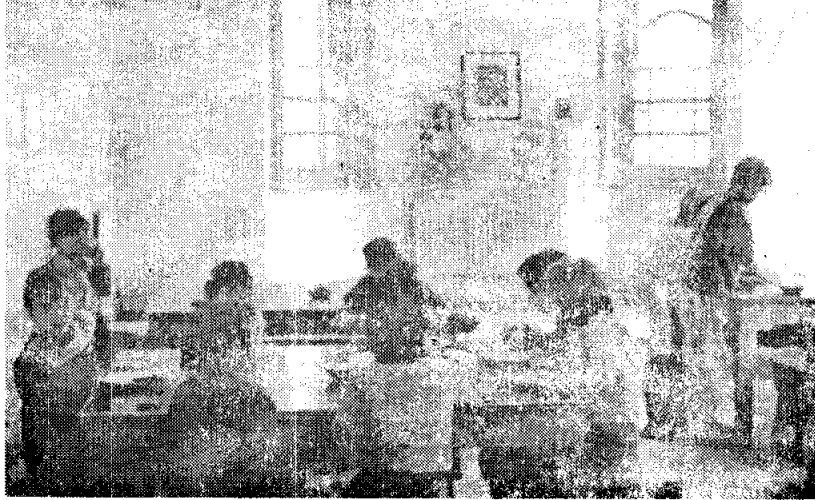
การทดลองในแนวมนุษยนิยมทางการศึกษา

เอ เอส นีล (A S Neil) ได้ตั้งโรงเรียนซัมเมอร์ฮิลล์ (Summer Hill) เป็นโรงเรียนแบบเปิด เขามีประสบการณ์ในการสอนมา 40 ปี และไม่พอใจกับระบบการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลประเทศอังกฤษ เขาเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนนี้ออกมา เป็นหนังสือที่ขายดีมาก บทแรกของหนังสือกล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานในการก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งคล้ายคลึงกับ โรเจอร์ คอมบส์ และมาสโลว์ เขาเชื่อว่าเด็กมีความฉลาดความเป็นธรรมชาติ ถ้าปล่อยให้เด็กได้มีอิสระโดยปราศจากการแนะนำใด ๆ จากผู้ใหญ่ เขาย่อมพัฒนาไปเท่าที่เขาสามารถจะทำได้ นีลวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาว่า "ทุกครั้งที่คุณสอนบอกข้อเท็จจริงต่าง ๆ แก่เด็ก เราได้ดึงเอาความเบิกบานในชีวิตของเด็กไป ความเบิกบานจากการได้ค้นพบ ความพอใจจากการสามารถเอาชนะอุปสรรค ยิ่งไปกว่านั้น เรายังทำให้เด็กมีความเชื่อว่าเขามีความด้อย และต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่"

ที่ซัมเมอร์ฮิลล์ ครูเป็นผู้เสนอบทเรียนไม่มีการบังคับให้นักเรียนต้องเข้าเรียนทุกชั่วโมง เปิดโอกาสให้เด็กเลือกสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ด้วยตัวเอง นักเรียนไม่ต้องนั่งประจำในห้องเรียน เขาอาจเลือกเข้าห้องสมุด ห้องทดลอง มีช่วงเวลาว่างที่ครูและเด็กสามารถทำในสิ่งที่ตนต้องการ เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลากับงานศิลปะ งานเขียน หรือละคร

ทุกคืนวันเสาร์จะมีการประชุมพูดคุยกัน ผู้ที่มีความอึดอัดมีปัญหา อาจเสนอในที่ประชุม นักเรียนและครูสามารถแสดงความคิดเห็นและออกเสียงได้ ถ้ามีคนเสนอว่า เพื่อนมีพฤติกรรมที่ก่อความและเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ามีการกระทำที่รุกรานสิทธิของผู้อื่น ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องสัญญาว่าจะไม่ทำสิ่งนี้อีก

นีลได้พิสูจน์คำกล่าวที่ว่า เด็กมีความฉลาดโดยธรรมชาติ บรูซทรี มีชีวิตชีวา ซัมเมอร์ฮิลล์ เป็นโรงเรียนประจำ เรียนเต็มเวลา โรงเรียนทำหน้าที่เป็นเสมือนพ่อ และแม่ให้กับเด็ก นโยบายของซัมเมอร์ฮิลล์ยากจะนำไปใช้ในโรงเรียนรัฐบาล เพราะพ่อแม่บ่อยรายจะสนับสนุนแนวความคิดที่ว่า เด็กทุกวัยสามารถเลือกหลักสูตรของตนได้ และสามารถเสนอความคิดเห็นรวมทั้งออกเสียงร่วมกับครูและผู้บริหาร ในการวางระเบียบโรงเรียน แม้ว่าการทดลองเกี่ยวกับการศึกษาด้านมนุษยนิยม จะประสบความสำเร็จ แต่การนำมาใช้ในการเรียนการสอนต้องนำมาใช้ในรูปแบบเดิมอย่างแท้จริง โดยใช้กับโรงเรียนประจำ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนเล็ก ๆ

เด็ก ๆ ในซัมเมอร์ฮิลจะไม่ถูกบังคับ ให้มาการเรียนหรือการเล่น

คำวิจารณ์การศึกษาในแนวมนุษยนิยม

ข้อวิจารณ์แนวความคิดมนุษยนิยมอันหนึ่งก็คือ วิธีการนี้ไม่ได้มีพื้นฐานจากข้อมูลที่เป็นประจักษ์นิยม เหมือนกลุ่มสิ่งเร้าการตอบตนเอง และกลุ่มความคิดความเข้าใจ การประยุกต์แนวความคิดทั้งสอง จึงทำได้ง่ายกว่า ชัดเจน และดูสมเหตุสมผล มีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นขั้นเป็นตอน เช่นด้านความคิดความเข้าใจ เป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการแสวงหา สอนโดยให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ ตรงข้ามกับมนุษยนิยมมาจากสมมุติฐานที่คลุมเครือข้อเสนอที่ว่าครู

ควรให้อิสระปล่อยให้เด็กเจริญเติบโต โดยไม่เข้าไปก้าวก่าย สิ่งนี้มีความชัดเจนเพียงใด เราจะนำปรัชญาและแนวความคิดนี้มาปฏิบัติได้เพียงใด และจะเกิดอะไรขึ้นถ้าปล่อยให้เด็กศึกษาด้วยตนเอง

เอมมานูเอล เบอรันต์ไดน ชาวอเมริกัน ศึกษาติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จจากซัมเมอร์ฮิลล์ 50 คน รายงานว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนี้ประกอบอาชีพเหมือนประชากรโดยทั่วไป ยกเว้นเด็กส่วนหนึ่งที่มีความคิดสร้างสรรค์ 10 ใน 50 คน ของผู้สำเร็จการศึกษาที่นี้มีความประทับใจในโรงเรียน เห็นว่าประสบการณ์ที่ตนได้รับทำให้มีความเชื่อมั่น มีวุฒิภาวะ และสามารถหาวิถีทางทำให้เกิดความพอใจในชีวิต 7 ใน 50 คน บอกว่าโรงเรียนเป็นอันตรายกับตน ทำให้มีความยากลำบากในการปรับตัว จุดน่าสนใจอยู่ที่คนซึ่งอยู่ซัมเมอร์ฮิลล์ในช่วงเวลาสั้นรู้สึกว่าการได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด และคนที่อยู่นานที่สุดมีแนวโน้มจะมีปัญหาในการปรับตัว จุดสำคัญที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดคือ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนลดความสำคัญด้านวิชาการ ทำให้นักเรียนขาดแรงบันดาลใจในเรื่องนี้ รวมทั้งขาดแคลนครุติ ๆ นักเรียนแก่น้อยคนต้องการส่งลูกกลับไปเรียนที่ซัมเมอร์ฮิลล์

การไว้วางใจเด็ก และปล่อยให้เขาเจริญเติบโตนั้น เป็นสิ่งเหมาะสม ถ้าจะเสริมต่อไปว่าอย่าคาดหวังที่จะให้เด็กตัดสินใจทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตัวเขาเอง ควรช่วยเหลือเมื่อเขาต้องการ มาสโลว์ได้เสนอว่าเด็กที่ได้รับการตอบสนองความพอใจและมีความสุขในการปรับตัวโดยเต็มที่เท่านั้น ที่จะสามารถคาดหวังได้ว่าจะมีการเลือกอย่างฉลาด เด็กส่วนใหญ่ไม่มีคุณลักษณะเหล่านี้ ถ้าผู้ใหญ่ไม่ช่วยเหลือบ้าง เด็กมักเลือกไปในทางลบ

กลุ่มมนุษยนิยมมักอ้างว่า คนมีความเป็นมนุษย์ จริงใจ และเชื่อในคุณค่าของนักเรียน ให้พัฒนาเต็มตามความสามารถของตน และมองผู้อื่นว่าเสแสร้ง เป็นเผด็จการ ไม่น่าไว้วางใจ มองในทางลบ โดยไม่สนใจว่าเด็กจะมีการเรียนรู้หรือไม่ เป็นการยกตนเองเหนือกว่าผู้อื่น

กลุ่มมนุษยนิยมกล่าวอ้างมากเกินไประสิทธิภาพ และไม่เน้นในเนื้อหาวิชา แต่เป็นการสร้างสรรค์ให้เด็กมีความสุข มีการปรับตัวที่ดี รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงคุณค่าและเอกลักษณ์ของตน ซึ่งฟังดูคลุมเครือ พิสูจน์ไม่ได้ การสอนให้เด็กรู้จักตนเอง ตระหนักถึงตนเองเป็นการกล่าวที่เลื่อนลอย ไร้ประโยชน์ พ่อแม่บางส่วนเห็นว่า ครูควรเน้นในการช่วยให้เด็กเรียนรู้ทักษะ และเนื้อหาวิชามากกว่า จะทำตนเป็นนักจิตบำบัดในห้องเรียน

วิธีการบางอย่างของกลุ่มมนุษยนิยม เหมาะกับจิตบำบัดมากกว่าการศึกษา และครูที่สร้างบรรยากาศในห้องเรียนเหมือนการทำจิตบำบัด หรือการทำกลุ่ม โดยขาดประสบการณ์และทักษะย่อมเป็นอันตรายต่อเด็ก

การเรียนรู้แบบให้ความร่วมมือต่อกัน (COOPERATIVE LEARNING)

ในห้องเรียนครุมีทางเลือก 3 อย่างด้วยกันในการวางโครงสร้างบทเรียน

1. พยายามให้นักเรียนแข่งขัน มีคนแพ้-ชนะ ใครเก่งที่สุด
2. ปล่อยให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. จับคู่ หรือแบ่งกลุ่มเด็ก ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับงานที่ครูให้

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนเน้นการแข่งขันเพราะมีการให้เกรด และไม่ทุกคนที่สามารถทำเกรดสูง ๆ เด็กต้องแข่งขันกัน ถ้าโรงเรียนไม่แข่งขัน เด็กต้องพยายามให้บรรลุเป้าหมายส่วนตน โดยปราศจากการช่วยเหลือกันและขาดความเป็นอิสระแก่ตน

ในสภาพการณ์ที่มีการร่วมมือกันทุกคนมีส่วนร่วมในรางวัลที่ได้ สภาพการณ์ที่มีการแข่งขันจะเป็นไปในทางตรงข้าม มีผู้แพ้และผู้ชนะ ในสภาพการณ์ที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลรางวัลที่แต่ละคนได้รับปราศจากการมีความสัมพันธ์ต่อกัน

โรงเรียนบางครั้งจะมีกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กร่วมมือกัน แต่น้อยรายที่ครูจะให้การเรียนรู้โดยการร่วมมือกันเป็นพื้นฐานของการสอน การเรียนรู้โดยร่วมมือกันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในแนวมนุษยนิยมซึ่งเน้นในด้านวิชาการและเป้าหมายของหลักสูตรอย่างชัดเจน ในโรงเรียนแบบนี้ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนไม่ได้มีอิสระภาพโดยปราศจากโครงสร้างเด็กอาจมีห้องเรียนแบบเปิด

ทำไมควรมีการเรียนรู้แบบนี้

มีเหตุผลมากมาย เพื่อความอยู่รอดเราต้องร่วมมือกันและเป็นพื้นฐานสำคัญของ การอยู่รอดทางเศรษฐกิจการเมือง

1. ช่วยลดการพึ่งพาครู
2. ช่วยลดความรู้สึกแปลกแยก โดดเดี่ยว ไร้เป้าหมาย อึดอัด ในหมู่นักเรียน
3. มีประสิทธิภาพ ช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางพุทธินิยม
4. นักเรียนชอบวิธีการเรียนแบบนี้

วิธีการ เป็นการช่วยให้เด็กเรียนด้วยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ไม่เหมือนการเรียนรู้ที่เน้นการแข่งขัน

1. มีการปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างสมาชิกของกลุ่ม
2. ความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก พึ่งพาอาศัยกันช่วยเป็นทรัพยากรให้แก่กันแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าจะบรรลุเป้าหมาย รางวัลจะสัมพันธ์กับการกระทำและผลงานของสมาชิกทั้งหมด
3. ใช้ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มเด็กและหมุนเวียนกัน เอื้อต่อกันร่วมมือกัน

กิจกรรมกลุ่มที่ร่วมมือกันมีหลายชื่อ เช่น วงกลมความรู้ วงกลมการเรียนรู้

การเรียนรู้ด้วยกัน

การเรียนรู้ด้วยกันกลุ่มละ 4-6 คน โดยให้บทเรียนหรืองานซึ่งจะต้องเรียนรู้หรือช่วยกัน ทำให้เสร็จ สมาชิกแต่ละคนจะต้องช่วยกันชมเชยให้กำลังใจแก่กันและช่วยกันทำงานให้เสร็จไม่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่ม

การทำงานเป็นทีม-หน่วยแห่งสัมฤทธิ์ผล (STUDENT TEAMS-ACHIEVEMENT DIVISION) (STAD)

รูปแบบอันหนึ่งของการเรียนรู้เป็นทีม คือ แต่ละกลุ่มมีการแข่งขันกัน นักเรียนจะแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-6 คน พยายามให้แต่ละกลุ่มมีความสามารถสูงต่อกัน มีความหลากหลายของภูมิหลังสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม เพศ มีสื่อใหม่นำมาใช้ในชั้นเรียนแทนการบรรยาย การอภิปราย มีเนื้อหาให้ศึกษางานให้ทำ อาจจับคู่หรือทำเป็นกลุ่ม กระตุ้นให้ช่วยเหลือกันและแน่ใจว่าทุกคนเข้าใจ ในช่วงสุดท้ายของการเรียนมีการทดสอบโดยมีพื้นฐานจากงานที่ทำไม่มีการช่วยกัน จะให้คะแนนโดยคิดคะแนนเป็นทีม และประกาศทีมที่ได้คะแนนสูงสุด ทีมชนะคือทีมที่มีการปรับปรุงมากที่สุด วิธีการนี้ช่วยให้เกิดสังคมแทนตนเองอยู่ความสนุกสนานแทนความเบื่อหน่าย มีการควบคุมตนเองแทนครูควบคุม ช่วยเหลือกันแทนจับแค้นคนที่เรียนได้ดีกว่า มีวิธีการมากมายสำหรับการร่วมมือกันเรียน นี้เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่ง

ประเมินการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการศึกษางานวิจัย 22 เรื่อง พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลดีในทุกระดับชั้นทุกวัย ทุกวิชา เพราะการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้เกิดการค้นพบ นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีของความคิด ความเข้าใจที่มีคุณภาพสูงขึ้นเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพิ่มความเข้าใจโดยให้เด็กสอนกัน เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ มีการพัฒนาการเรียนรู้หลายระดับ ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางบวก

วิธีการเรียนรู้หลากหลายแบบ

เด็กแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนเรียนได้ดีตอนเช้า บางคนตอนบ่าย บางคนทำงานได้ดีในที่สว่าง บางคนต้องการความเงียบสงบ แสงน้อย ๆ บางคนชอบให้ครูให้โครงสร้างให้แนวทาง บางคนชอบความเป็นกันเองสบาย ๆ แต่ละคนมีแบบในการเรียนรู้ของตน

ปรับโรงเรียนให้เข้ากับแบบการเรียนรู้ของเด็ก

โรงเรียนทำโครงสร้างการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน มีเครื่องมือหลายอันใช้วัด เช่น วัดจุดแข็งในการรับรู้ (มีการรับรู้อย่างไร รูปธรรม-นามธรรม) เหตุผล อารมณ์ ปัญญา ใช้เป็นเครื่องตัดสินใจในการให้การศึกษา โรงเรียนอาจให้ทางเลือกกับเด็ก เช่น เด็กทำงานคนเดียวบนพรมอ่อนนุ่ม หรือทำงานเป็นกลุ่มมีการประชุมปรึกษากัน มีครูสอนโดยวางโครงสร้าง เพื่อนสอน การสอน

แบบโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการสอนและทำโครงการที่สอดคล้องกับจังหวัดทาง
ชีววิทยาของแต่ละคน

การเรียนรู้แบบนี้ไม่ได้สนใจเพียงความแตกต่างของผู้เรียนแต่รวมถึงคุณค่าและเป้าหมายด้วยมีการเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเนื้อหาใหม่ ๆ การใช้กลุ่มเล็กโดยทุกคนมีส่วนร่วมเรียกว่าวงกลมแห่งความรู้

7.4 การประยุกต์แนวความคิดมนุษยนิยมในชั้นเรียน

1. พยายามตระหนักว่าเราได้ให้แนวทางและควบคุมการเรียนรู้มากเพียงใด เมื่อมีโอกาส
ควรกระตุ้น ให้กำลังใจนักเรียนให้มีการเลือกและจัดการเรียนรู้ของตนเอง

อย่างไรก็ตาม มีการวิจารณ์ถึงซัมเมอร์ฮิลล์ ว่าเป็นสิ่งไม่ต้องการด้วยเหตุผล และเป็นไปไม่ได้ที่จะให้อิสระแก่เด็กอย่างเต็มที่ในการเลือก เด็กยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอ และไม่สามารถรู้ได้ว่าคนจำเป็นต้องเรียนรู้อะไร เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคม ซึ่งมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และไม้อาจคาดหวังได้ว่าเด็กจะช่วยเหลือตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ทั้งหมด ยิ่งกว่านั้น พ่อแม่และผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าครูซึ่งได้รับเงินเดือนควรผลิตผลงานออกมาบ้าง อย่างไรก็ตาม เราควรให้เด็กได้มีส่วนในการตัดสินใจถึงสิ่งที่ตนจะเรียนบ้าง

ขณะวางแผนการสอน เราควรถามตนเองว่า สภาพการณ์ในการจัดการเรียนการสอน เราควบคุมเด็กมากเกินไปหรือเปล่า เพื่อให้ง่ายในการควบคุมชั้นเรียน หรือเพื่อให้รู้สึกว่ามีอำนาจเหนือเด็ก ทางเลือกอื่นก็คือ อาจให้เด็กเลือกหัวข้อการอภิปราย จัดสภาพการเรียนแบบเปิด เพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกสิ่งที่ตนสนใจ เช่น จากหัวข้อที่เรากำหนดให้เด็กเลือกสิ่งที่ตนสนใจ ให้มีการระดมพลังสมองบอกสิ่งที่ตนสนใจมากที่สุด ให้เด็กตั้งเกณฑ์การเลือกหัวข้อ

2. สร้างบรรยากาศในการเรียนโดยแสดงความอบอุ่น ยอมรับ แสดงทัศนคติในทางบวก สื่อสารความเชื่อมั่นในความสามารถของเด็กที่จะเรียนรู้ ตอบสนองในทางบวกต่อเด็กแสดงความ เป็นมิตร กระตือรือร้น เช่น พยายามจดจำชื่อเด็กให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ให้ความสนใจเด็กเป็นรายบุคคล แสดงความพอใจเมื่อเด็กทำได้ดี รับฟังด้วยความสนใจ

3. ทำหน้าที่เป็นผู้คอยกระตุ้นสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ

4. เมื่อเราต้องการให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรให้ตามความเป็นจริง เพื่อให้เด็กเกิด การเรียนรู้ และอธิบายถึงพฤติกรรม สภาพการณ์ ไม่ใช่พูดถึงตัวเด็กหรือนิสัยของเด็ก เช่น นักเรียนโยนขนม เข้าใส่กัน ครูรู้สึกโกรธ การว่าที่ควนักเรียน "เธอแย่มาก เช็ดให้สะอาดเดี๋ยวนี้ เธอไม่ใช่หนูสกปรก ฉันทงต้องบอกคุณพ่อคุณแม่ของเธอให้ทราบถึงพฤติกรรมที่น่าละอายนี้" ครูคนที่สองพูดว่า "ครู

รู้สึกไม่สบายใจที่นักเรียนบางคนเข้าใส่กัน ขนมนิไม่ได้มีไว้สำหรับให้ปากกัน ห้องนี้จำเป็นต้องทำ
ความสะอาดทันที" นักเรียนเต็มใจที่จะรับฟังประโยชน์ที่สองมากกว่า และมีประสิทธิภาพมากกว่าใน
การยับยั้งพฤติกรรม

5. ช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกในทางบวกต่อตนเอง เช่น รู้สึกเชื่อมั่นเป็นตัวของตัวเอง มีความ
ความไวในการรับสัมผัสต่อความรู้สึกของเด็ก พยายามเข้าใจถึงความคิดเห็นของเด็กตระหนักถึง
การกระทำและคำพูดอันอาจทำให้เด็กอึดอัด

6. ในบางครั้งอาจมีช่วงเวลาให้เด็กได้สำรวจความรู้สึกของตนเอง เช่น ชั่วโมง แนะแนว

7. ในช่วงเวลาที่เหมาะสมอาจจัดกิจกรรมฝึกให้เด็กมีความไวในการรับสัมผัส ความรู้สึก
ของผู้อื่น

8. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนานิสัยและทัศนคติ ค่านิยมที่ต้องการให้
เด็กมี

9. ให้ตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก โดยครูเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็ก

โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก

บทที่ 7 คำถามอภิปราย

1. สมัยที่เราเรียนมีการวางโครงสร้างบทเรียนอย่างไร ร่วมมือกัน เรียนรู้ด้วยตนเอง แข่งขันโดยมีลำดับที่ คือเปอร์เซ็นต์ เรารู้สึกอย่างไร ประทับใจ ไม่ประทับใจอย่างไร มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
2. กลุ่มมนุษยนิยมมีแนวคิดในการเรียนรู้อย่างไร
3. นักจิตวิทยามนุษยนิยมเห็นว่าควรสอนอย่างไรในห้องเรียน
4. เห็นด้วยกับแนวความคิดมนุษยนิยมใหม่เกี่ยวกับการสอนโดยเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เห็นด้วยเพราะอะไร ไม่เห็นด้วยเพราะอะไร
5. ถ้ามีลูกอยากส่งลูกเข้าโรงเรียนที่มีปรัชญาการสอนในแนวมมนุษยนิยมใหม่ จงบอกเหตุผล

กิจกรรม

1. ให้ออกประสบการณ์เกี่ยวกับเพื่อนสอนเพื่อน เคยสอนเพื่อนใหม่ และเพื่อนเคยสอนใหม่ ให้เล่าถึงประสบการณ์นี้ในชั้นเรียน มันมีผลอย่างไร
2. สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูที่มีลักษณะมนุษยนิยมในห้องเรียน รู้สึกอย่างไร
3. สำรวจกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในแนวมมนุษยนิยม ทำรายงานหน้าชั้น (เช่นโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนอนุบาลอมตยกุล)

แบบฝึกหัดบทที่ 7

1. โรเจอร์เชื่อว่าครูจะช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวผู้เรียนครูควรจะทำอย่างไร
 1. ติดตามผลการเรียน
 2. มีความเมตตา เอื้ออาทร มองเด็กในทางบวก
 3. มีระเบียบวินัย
 4. จัดการศึกษาแบบเปิด
2. ซัมเมอร์ฮิลล์และโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จัดการเรียนการสอนในแนว
 1. มนุษย์นิยม
 2. พุทธนิยม
 3. พฤติกรรมนิยม
 4. จิตนิยม
3. แนวคิดของโรเจอร์มีความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ว่า
 1. พฤติกรรมของคนได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้า
 2. สัญชาตญาณมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ทุกด้าน
 3. มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนได้และมีแนวโน้มจะพาตนเองไปสู่ความเจริญงอกงาม
 4. ส่วนรวมทั้งหมดมีความสำคัญมากกว่าผลบวกของส่วนย่อย

คำตอบ 1(2) 2(1) 3(3)